

— Земи, хапни си и пакъ учи!

Детето расло при голѣма нѣмотия въ майчина хижа. Посрѣдъ стаята имало свѣщникъ. На него била прикрепена и запалена боровина. Тогава хората съ боровина си свѣтѣли вечеръ и ноще. Григорчо обичалъ да играе около боровината, да гледа сѣнката си на стената и да се смѣе съ всичката си сила. Ала старецътъ треперѣлъ отъ безпокойство, че внучето се допира до горящата боровина, пипа я, духа я — дали не ще се запали то, и пламне кжщата? — Немой, синко, не барай свѣщника, ще те души желката! Ала детето не спирало. Тогава дѣдото хващалъ внука си, свивалъ го въ пазва, обвивалъ го съ дреха и така го стискалъ до гърди, добре да заспи.

Когато Григоръ навършилъ 7 години, дѣдо му го записалъ ученикъ при гръцкия учитель Аптоле. При записването дѣдото предалъ на учителя една кутия хубавъ локумъ и една шарена кърпа. Детето не било нито облѣчено, нито обуто добре. Зиме ходѣло почти босо, както и лѣте. Майката, колкото и работна да била, не могла да смогне да облѣче добре и съ топли дрехи четиритѣ си деца. А и дѣдото не винаги ималъ пари. Между това детето било доста палаво и игриво. Обущата на краката му не се задържали повече отъ единъ месецъ. Зимно време малкиятъ ученикъ трѣбвало да изгазва калове и снѣгъ, защото училището било далечъ — при гробищата, въ вехто здание. Дѣдото сутринъ вземалъ внука си на гърбъ и го занасялъ въ училището. Така спасявалъ нозетѣ му отъ студъ и калъ. На пладне учительтъ заповѣдалъ на ученицитѣ да спятъ въ училището.

— Шитъ! Спете сега! — извиквалъ Аптоле съ високъ гласъ на гръцки. Децата се смѣели и обръщали насамъ-нататкъ. Строгийтъ учитель слагалъ главата на всѣки ученикъ на дърво, като възглавница, а върху ухото му поставялъ камъче. Тежко на тогози, комуто